

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Poslušajte radio Ljubljana

ki oddaja za Koroško:

prihodnjo nedeljo, dne 6. avgusta ob 20. uri reportaža iz počitniške kolonije koroških otrok v Tolminu.

LETNIK V

DUNAJ, V SOBOTO, 5. VIII. 1950

ŠTEV. 57 (330)

Pevski koncert v Št. Ilju ob Dravi:

Slovenska pesem naj nas spet združi vse Slovence od Šmohora pa do Pliberka

Prehodni pokal SPZ je prejel mešani zbor Št. Ilj-Loga ves

Po „Dnevu slovenske pesmi“ konec junija, ob katerem so nam na koncertih v Šmihelu pri Pliberku in Št. Jakobu v Rožu zapeli naši tržaški bratje, smo se zadnjo nedeljo zbrali na pevskem koncertu v Št. Ilju ob Dravi, ki je bil pod geslom „Slovenska pesem med Dravo in Vrbskim jezerom“. Tokrat so nam peli naši domači zbori, mešani in moški in naša narodna pesem je odmevala daleč naokoli.

Pri Lederhasu se je zbralo več sto ljudi z vseh Gur, prišli pa so tudi z onstran Drave, iz Št. Jakoba v Rožu. Da so bili polnoštevilno zastopani domačini, ne bo treba posebej poudariti. Naš človek pač ljubi slovensko narodno pesem. Zato je bila dvorana pri Lederhasu napolnjena do zadnjega kotička, mnogi pa so morali ostati zunaj, ker za vse v dvorani ni bilo prostora.

Najprej so nastopili škofiški tamburaši, ki so nam zaigrali in zapeli, nato pa je spregovoril predsednik SPZ tovariš dr. Franci Zwitter, ki je med drugim dejal:

Koroški Slovenci smo znani zaradi svoje pesmi in v tem prednjačimo pred drugimi Slovenci. Pred kratkim so bivali med nami naši bratje iz Trsta, ki so nas seznanili s svojo pesmijo. Danes boste slišali domače zборе, ki bodo peli našo domačo slovensko pesem, ki je tukaj doma.

Slovenska pesem nas je družila, kar pomni zgodovina in naš človek je prepeval, kadar je bil vesel, pa tudi, kadar je bil žalosten. Pel je v veselih časih in pel tudi v težkih časih.

Naj naša domača pesem, ki jo bomo slišali danes, spet vse združi, vse Slovence od Djekš do Šmohorja in nas povezuje z brati tja do Jadrana.

Besede predsednika SPZ so navzoči sprejeli z burnim odobravanjem, zakaj v vseh nas je iskrena želja po nerazdružljivi enotnosti vseh Slovencev.

Nato so nastopili posamezni zbori. Hkrati je bila tudi tekma posameznih zborov za prehodni pokal, ki je bil razpisan ob 40. obletnici Slovenske prosvetne zveze in bo po razpisu prešel v last tistega društva oziroma zbora, ki ga bo v času do 50. obletnice Slovenske prosvetne zveze največkrat prejel. Prekrasni srebrni pokal je v to svrhu podaril SPZ ugleden koroški Slovenec.

Najprej je nastopil moški zbor Št. Ilj — Loga ves, ki je zapel pesmi „Mrzel veter“ in „Dokler sem še ledik biv“. Mešani zbor Št. Ilj — Loga ves pa je zapel „Mali mlada“ in „Rož, Podjuna, Zilja, venec treh dolin“, ki jo je uglasbil naš harmonizator Pavle Kernjak. In dalje: mešani zbor iz Bilčovsa („Vsi so prihajali“ in „Ne tožim vam cveti-

ce“), moški zbor iz Škofič („Kako bom ljubila“), mešani zbor iz Škofič („Med cveticami“ in „Soči“), mešani zbor iz Hodiš ter mešani zbor iz Kotmare vesi.

Vsi zbori so peli izvanredno dobro in se je videlo, da so se zelo potrudili. Poslušalci so jim zato navdušeno aplavdirali; če je pa ob pesmi „Soči“, ki jo je zapel mešani zbor iz Škofič in ki je nam znana že izza gostovanja naših tržaških bratov, aplavz dosegel svoj višek, to nikakor ni čudno, saj je s to pesmijo tudi tržaški zbor dosegel največ uspeha, ker pač pesem v besedilu in melodiji izraža vse trpljenje in hrepenenje našega naroda ob morju.

Nato je nastopil centralni pevski zbor (moški zbor) Slovenske prosvetne zveze, ki je pod vodstvom osrednjega zborovodje SPZ tov. Zdravka Hartmana in našega harmonizatorja tov. Pavleta Kernjaka zapel vrsto naših domačih pesmi.

Videlo se je, da so v centralnem zboru res najboljši pevci, ki lahko nastopajo vsepovsod in se jim ni treba bati kritike.

Medtem se je posvetovala ocenjevalna komisija, kateri zbor je zaslužil prehodni pokal. V tej komisiji so bili sami strokovnjaki, ki o petju nekaj razumejo, toda odločitev kljub temu ni bila tako lahka, saj so se vsi zbori potrudili in dali vse od sebe, odločiti pa je bilo treba pravično in popolnoma nepristransko.

V imenu ocenjevalne komisije je nato spregovoril podpredsednik SPZ tov. Janko Ogris in sporočil občinstvu njeno odločitev. Dejal je, da gre pohvala vsem zborom, ki so založili vse svoje sile in se res potrudili. Zakaj v poletnem času, ko so čez dan vsi obremenjeni s težkim delom, so morali za vaje žrtvovati marsikatero noč. Prehodni pokal pa je komisija po temeljiti in vsestranski

presoji določila mešanemu zboru Št. Ilj — Loga ves za pesem „Rož, Podjuna, Zilja“.

Nato je predsednik SPZ tov. dr. Franci Zwitter izročil pokal pevovodji nagrajenega zbora tov. Pavletu Kernjaku.

Ob koncu so nastopili še škofiški tamburaši in združeni pevski zbori, ki so pod vodstvom tov. Zdravka Hartmana zapeli Prežernovi „Pod oknom“ in „Zdravljico“.

Pevski koncert zadnjo nedeljo v Št. Ilju, ki so ga izvajali naši domači zbori, je bil velik uspeh, ki je zadovoljil pevce in poslušalce. Pokazal je, da je med Dravo in Vrbskim jezerom doma slovenska pesem. Tu bi ponovil samo željo, ki jo je v svojem govoru izrazil predsednik SPZ tov. dr. Franci Zwitter: Naša domača slovenska pesem naj nas združi vse Slovence od Šmohorja do Pliberka, ne glede na različne poglede na svet in življenje!

Oborožene sile Severne Koreje ogrožajo Pusan

Prodiranje severnokorejskih čet se še vedno nadaljuje in so trenutno v teku ostre borbe 80 km pred Pusanom, najvažnejšim pristaniščem in bazo ameriških čet za nove pošiljalve. Vedno nove ameriške čete, ki prihajajo na Korejo in jih takoj pošiljajo v borbo, si sicer prizadevajo, da bi ustavile napredovanje Severokorejcev, toda doslej jim to še ni uspelo in so nasprotno morale zapuščati vedno nove položaje. Tudi o napadih ameriškega letalstva v Severni Koreji, o katerih so prej dnevno poročali, trenutno ni mnogo kaj slišati in vse kaže, da tudi tam niso mogli doseči zaželjenega uspeha.

Dejanski položaj na Koreji karakterizira tudi poročilo posebnega dopisnika „Chicago Tribune“, Walter Simmonsa, ki piše, da vlada v glavnem stanu generala Mac Arthurja vsled stalnih porazov že velika za-

skrbljenost in vsak se vprašuje, kako dolgo bo pet oslabljenih ameriških divizij še vzdržalo navalu 15 severokorejskih divizij. Resnost položaja označuje tudi dejstvo, da nove čete, ki komaj prispejo na Korejo, takoj pošljejo v bojno črto. Po mnenju dopisnika povzroča stalne poraze ameriških čet slabo vreme, ki letalstvu ne dovoljuje zadostne aktivizacije.

Korejsko vprašanje ponovno obravnavajo tudi v Varnostnem svetu, kjer si sovjetski zastopnik Malik prizadeva, da bi korejsko vprašanje združil z vprašanjem kitajskega zastopstva v OZN. Zastopniki zapadnih sil so se na prvi seji izrekli proti dnevnemu redu, ki ga je predložil sovjetski zastopnik, ker podrejuje korejsko vprašanje vprašanju kitajskega zastopstva, Malik pa je izjavil, da se bo v skrajnem primeru poslužil svojega veta.

Berlin je za ZDA bolj važen kot Koreja

Ameriški mestni komandant Berlina general Macwell Taylor je na nekem banketu izjavil, da igra Koreja v ameriški politiki manj važno vlogo kot pa Berlin. Berlin je v pravem pomenu besede simbol borbe med Vzhodom in Zapadom, je dejal med drugim, in tukaj bomo morali za dosego naših ciljev izbojevati še številne borbe.

ZDA pomagajo Francu

Ameriški senat je s 65 glasovi proti 15 glasovom dovolil Španiji posojilo v višini 100 milijonov dolarjev, kar je prva prijateljska kretanja, odkar so ZDA skupno z drugimi državami-članicami OZN odpoklicale svojega zastopnika iz Španije.

Med razpravo o pomoči je izjavil predsednik, demokratični senator Tydings, da je Španija potrebna za obrambo ZDA.

Angleško prebivalstvo pričakuje nove obremenitve

Angleški obrambni minister Shinwell je pred enim tednom naznanil, da bo Anglija poleg določene vsote v proračunu, ki znaša 7,4 % vseh državnih dohodkov, izdala za oborožitev še nadaljnjih 100 milijonov funtov. Ministrski predsednik Attlee pa je v svojem zadnjem govoru po radiu sporočil, da pomeni teh 100 milijonov samo prvi obrok in zdaj angleško ljudstvo pričakuje, da mu bodo naložene še nadaljnje obremenitve.

Lake Success. — Turčija bo pri prihodnjih volitvah v Varnostni svet zahtevala mesto zase kot predstavnicca Srednjega vzhoda. Turčija bo namdomestila Egipt, katerega mandat poteče z 31. decembrom 1950.

Kralj Leopold odstopil

Položaj v Belgiji, ki je nastal po povratku kralja Leopolda, se je v teku enega tedna tako zaostрил, da je bil Leopold končno prisiljen, da odstopi in izroči oblast sinu Baudouinu. Za primer, da bi kralj ne hotel odstopiti, so socialisti zagrozili, da bodo desetlisoči stavkajočih vkorakali v Bruselj in se bo pričela državljanska vojna.

Najprej je kralj Leopold predlagal, da izroči oblast svojemu sinu, dokončno pa odstopi 7. septembra 1951, torej na dan, ko bo princ Baudouin polnoleten. Ta predlog so odobravale vse tri največje stranke, ker pa se je kralj še vedno obotav-

ljal, so socialisti dali povelje za vkorakanje v Bruselj in šele v zadnjem trenutku, ko je napetost dosegla svoj višek, je Leopold sporočil, da odstopi.

S tem je bila zaključena tako imenovana kraljevska kriza, ki je trajala že več let. Po odstopu Leopolda se je v Belgiji pričelo spet navadno življenje, delavske organizacije so dale povelje, da se delavci, ki so stavkali, spet povrnejo na delovna mesta. Socialisti so tudi sporočili, da bodo lojalno podpirali princa Baudouina, seveda pa je treba še počakati, če je bila vsa borba naprejena res samo osebno proti Leopoldu.

Naši pionirji gradijo nove temelje mednarodnega spoštovanja

Kakor smo v našem listu že predhodno objavili je zadnja nedelja ob osmih zvečer ljubljanski radio oddajal za Koroško. V okviru te oddaje smo imeli priložnost slišati naše pionirje, ki so na počitniški koloniji pri Sušaku, kjer se, kakor so nam sami povedali, zelo dobro počutijo. Vse imajo, kar koli potrebujejo in pozele, zato, kakor sami zagotavljajo, staršem ni treba imeti nobenih skrbi. Vrnili se bodo čili in zdravi ter telesno in duševno okrepljeni.

Zdaj pa k oddaji sami.

Najprej so skupno zapeli staro našo narodno pesem „N'mav čriez izaro...“, nato pa je napovedovalec spregovoril o počitniških kolonijah na splošno, ki jih organizira Rdeči križ Slovenije.

Spregovorila je tudi tovarišica Milka Wieserjeva, ki je šla s pionirji kot spremljevalka. Povedala je, da je v prvi koroški skupini poleg slovenskih tudi okoli 50 avstrijskih otrok. Pri tem je poudarila, kakšnih metod so se sovražniki nove Jugoslavije, zlasti informbirojevci posluževali, da bi odvrnili starše, da svojih otrok ne bi poslali na počitnice v Jugoslavijo. O teh metodah smo v našem listu že pisali, zato jih tu ne bomo ponavljali.

Ko je skupina prispela v Jugoslavijo, je nadaljevala tov. Wieserjeva, je bilo za njo vse pripravljeno in ljudska oblast je za koroške pionirje, slovenske in avstrijske narodnosti, kar najboljšo skrbel. Pionirji pa so med seboj sklenili tesno prijateljstvo in tovarštvo in med njimi ni prav nobene razlike.

Tudi Lidija Dörflinger iz Celovca, ki je govorila v nemškem jeziku, nam je povedala svoje vtise: „Doma so nas poskušali ustrahovati, da v Jugoslaviji vsakega Avstrijca zapro ter da bomo morali gladovati. Tu pa smo se lahko prepričali ravno o nasprotnem. Vsi ljudje so do nas zelo prijazni in ne manjka nam ničesar. Tu je res zelo lepo.“

Hanzi Weiss iz Št. Janža v Rožu je dejal, da se jim v koloniji bolj dopade kakor doma. Nato je povedal, kakšen je dnevni red v koloniji, kaj čez dan delajo: telovadijo, se kopajo, igrajo tenis, nogomet itd. Najrajši se kopajo, „najtežji“ za njih pa sta, kakor je dejal, dve uri spanja, ki sta tudi na dnevnem redu in ki se jima pač ne morejo izogniti.

Lepo imajo pionirji urejeno življenje v koloniji. Sami nosijo tudi odgovornost, da se v redu izvaja dnevni red. Zato imajo svoj odred, ki so mu dali ime po našem padlem partizanskem junaku Francu Tavčmanu — Lenartu, o katerem nam je tako lepo pripovedovala Krista Zeitlinger iz Celovca. Odred ima različne referente: fizikalnega, kulturno-prosvetnega, referenta za stenočas itd. Razdeljen je še v posamez-

ne čete. Fizikalni referent je zelo zadovoljen z uspehom, zakaj mnogi so se naučili že plavati, nekateri celo v štirih dneh. Zdaj se pripravljajo prav pridno na zaključno prireditve.

O kulturno-prosvetnem delu v kolonijah je spregovorila Marija Serajnikova iz Svatene pri Št. Jakobu v Rožu. Naučili so se že različna kola, med drugim tudi Titovo kolo, pridno se učijo pesmi in jih skupno pojejo. Imajo tudi svoj stenočas in nanj pridno pišejo. Berejo „Cicibana“ in druge pionirske liste in se tako učijo slovenskega jezika. Večkrat pa imajo tudi izlete. Tako vidimo, da je življenje v koloniji zelo pestro in živahno in smo z našimi pionirji vred lahko zadovoljni.

Da med slovenskimi in avstrijskimi pionirji res ni nobene razlike in da med njimi vlada resnično prijatelj-

stvo in tovarštvo so nam dokazali tudi s tem, ko so skupno zapeli tri pesmi, dve slovenski in eno nemško: našo narodno „Čej so tiste stezdice“, partizansko „Za vasjo je čredo pasla“ in nemško koroško narodno „O Glöckle vom Hamattol“.

O tem nam je v nemškem jeziku tudi prav lepo spregovorila Erna Peter iz Celovca: Nobene razlike ni med nami, med Slovenci in Avstrijci. Smo si kot bratje in sestre, vsi skupaj pa kakor velika družina. Sklenili smo, ko se spet vrnemo na svoje domove, da bomo med avstrijskimi otroci širili narodno sporazumevanje in spoštovanje ter bratstvo med narodi.

Ko sta Kogler Oto in njegova sestra zapela še pesmico „Alle Vögel sind schon da“, so posamezni pionirji sporočili svojim staršem po (Konec na 3. strani)

ÖVP in VdU pripravljata koalicijo

Nikakega dvoma ni, da so sile skrajno desničarskih strank, ÖVP-ja in VdU-ja, na delu, da bi se spojile v enotno, tako imenovano „antimarksistično enotno fronto“. Ze v volivni kampanji, v jeseni leta 1949, je bilo razvidno, da bo VdU omogočena od notranjega ministra Helmerja baje z namenom razbitja oz. cepitve ÖVP, v resnici samo orodje ÖVP proti demokratičnim silam v Avstriji. Ojačen vpliv neofašistične „Junge Front“ v ÖVP-ju, ki jo vodi napačno imenovani neofašisti, ker ti ljudje so bili in še nikdar niso nehali biti fašisti, nazorno kaže osredotočenju vseh fašističnih sil,

ki jih vedno močnejše tirajo v ospredje.

Najvplivnejši mož v ÖVP, zvezni svetnik Raab, je v glasilu „Die Wirtschaft“ z dne 22. julija t. l. strankinemu vodstvu SPÖ-ja nedvoumno zagrozil koalicijsko „protimarksistično vladno“ ÖVP-ja in VdU-ja, če SPÖ — vodstvo ne bo pripravljeno še hitreje in brezhubno popuščati v vseh željah ÖVP-ju. Medtem, ko je Raab hvalil predsednika kluba „neodvisnih“ bivšega SS-ovca Hartleba, ki je stališče SPÖ-ja v vprašanju stanovniške zaščite trdovratno kritiziral, je zagrozil: V narodnem svetu sedi danes 93 nemarksi-

AVTOCESTA BEOGRAD - ZAGREB

JE BILA IZROČENA PROMETU

Dne 28. julija t. l. so se v Zagrebu pričele slavnosti, ki so trajale tri dni: jugoslovanski narodi, in predvsem jugoslovanska mladina, so slavili otvoritev avtoceste Beograd—Zagreb, doslej najmodernejšega prometne zveze te vrste in največjega objekta prve petletke. Na mogočem mitingu so se zbrali mladinci-graditelji, nadalje zastopniki prostovoljnih brigad Ljudske fronte, ki so se udeležile gradnje, kakor tudi zastopniki ljudske oblasti in vseh množičnih organizacij. Mitinga pa so se udeležili tudi številni člani zvezne vlade in vlade LR Hrvatske. V imenu hrvatske vlade je spregovoril predsednik mestnega odbora Ljudske fronte Zagreb Mirko Pavleko-
vič, ki se je graditeljem zahvalil in med drugim dejal: Na tem velikan-
skem gradbišču, ki je simbol brat-

stva in enotnosti narodov Jugoslavije, revolucionarne vztrajnosti in ponosne vere v svoje lastne sile, se vidi vsa trdnost, varnost in zmagoovitost resnične socialistične misli in dela ter pravilnost poti, po kateri nas vodita Tito in Partija.

Na zagrebškem mitingu je spregovoril tudi predsednik Svetla za promet vlade FLRJ minister Božidar Maslarič, ki je poudaril veliki pomen izgotovljene avtoceste, pri kateri se je izkazalo, da je zedinjeno ljudstvo taka sila, ki premaga vse ovire na svoji poti. Ob koncu, ko je govoril o klevelah informbirojevcev, ki so to cesto razglasili za „osvajalno cesto Titove klike in zapadnih imperialistov“, je dejal: V našem sporu s Kominformom je bilo nekoč že rečeno: „Psi lajajo, karavana pa gre dalje“. Avtomobilska cesta je že pripravljena za promet. Če pošljemo sedaj tudi našo karavano na pot, ne moremo prepovedati psom, da bi lajali. To dejstvo ne more biti razlog, da naša karavana ne bi šla na pot.

Po svojih besedah je minister za promet prerezal trak in kolona avtomobilov je krenila na pot proti Beogradu. Z avtomobili so se odpeljali graditelji avtoceste, ki so jih v Beogradu pozdravili desetstisoči prebivalcev, zbranih na tamkajšnji slavnosti. V Beogradu je v imenu maršala Tita, zvezne vlade in KP Jugoslavije spregovoril predsednik gospodarskega sveta vlade FLRJ Boris Kidrič in v zvezi s simboličnim imenom nove ceste „Bratstvo—Enotnost“ poudaril skupne napore vseh jugoslovanskih narodov pri izgradnji tega objekta, ki povezuje prestolnico Jugoslavije Beograd z glavnim mestom LR Hrvatske Zagrebom in bo po podaljšanju povezoval ta mesta tudi z glavnim mestom

stičnih poslancev, ter samo 67 socialističnih, h katerim pride še pet komunistov, s katerimi pa socialisti ne bi hoteli biti v enem piskru. Nemarksistični volivci se sprašujejo, kako dolgo si bodo njihovi poslanci še pustili dopasti socialistično obstrukcijo.

Enako je govoril na linškem dnevu „Junge Front“ grof Strachwitz, ki je socialističnemu vodstvu grozil z združitvijo vseh sil proti njihovemu terorju. Celo vaticansko glasilo „Osservatore Romano“ zastopa isto linijo, po je pred meseci pisalo, da je koalicija med ÖVP in SPÖ le „prehoden pojav“ ter naznaja enotno fronto „resničnih“ demokratov.

Tudi zapadnonemško, ameriško orientirano časopisje, potrjuje razmotrivanje skrajne avstrijske reakcije o spojitvi vseh neofašističnih sil. „Süddeutsche Zeitung“ piše, da izgleda, da ima VdU ugodne možnosti, da svoje pozicije znatno zboljša.

Medtem je nastal v VdU razvoj, ki ga je mogoče vrednotiti samo kot priprave za vstop VdU-ja v vlado. Odločujoči krogi v VdU, Kraus, Reiman in Hartleb so dosedanjsega generalnega sekretarja, nacističnega polkovnika Gordon Galloba, izključili, nikakor ne zaradi znanih nacističnih provokacij na Štajerskem, za katero nosi glavno odgovornost, temveč iz čisto notranjih prestižnih vzrokov. Izključitev Galloba in njegove skupine iz VdU-ja, ki čisto javno nastopajo kot fašisti, je bila izvedena le zaradi tega, da bi na ta način postala VdU sposobna za vstop v vlado. Nevarnost osredotočenja neofašističnih sil pa se zaradi tega cepljenja VdU-ja ni zmanjšala, temveč prej ko slej le povečala. Gallobu je pripadla vloga neke rezerve, v kateri naj bi se zbirali najradikalnejši nacistični elementi.

LR Slovenije Ljubljano in drugimi deli države.

Boris Kidrič je v svojem govoru tudi poudaril, da je bila avtocesta Beograd—Zagreb že od vsega početka predmet vseh mogočih kritik, ki so jih izvajali sovražniki nove Jugoslavije, ko so hkrati s tem objektom omalovaževali tudi celotni petletni načrt. Govoreč o zlonamer-
nih klevetah s strani kominformov-
cev in drugih sovražnikov Jugoslavije je dejal: Naj nas klevetajo še naprej, mi bomo nadaljevali borbo za socializem, za izgradnjo naše države in je brez vsakega dvoma, da bomo tudi v bodoče zmagovali. Novi argumenti raznih kritikov pa so samo dokaz, da so bila in so njihova prerokovanja nestvarna, hkrati pa dokazujejo, da so naši načrti bili in so stvarni. Svoj govor je Kidrič zaključil z besedami: Vemo, da nas čakajo še velike težkoče, toda s težkočami, ki smo jih doslej prebrdli, se je naše zaupanje v lastne sile samo še povečalo, prav tako pa smo si nabrali novih izkušenj in danes lahko rečemo, da bomo zmagovali tudi pri nadaljnjih naporih, kakor smo zmagovali doslej.

Ob otvoritvi avtoceste je bila v Zagrebu odprta tudi razstava, ki prikazuje ves trud, ki ga je v to ogromno delo vložilo nad 350.000 mladincev, vojakov JA in strokovnega osebja. Največji del razstave je posvečen mladinskim delovnim brigadam, razstavljene pa so tudi slike najlepših in največjih objektov na avtomobilski cesti, ki so jih graditelji predčasno dovršili.

Buenos Aires. — V obveščeni-
krogih izjavljajo, da je argentinska vlada sklenila prekiniti izvoz mesa v Anglijo. Ukinitve izvoza zagovarjajo s tem, da ni bilo mogoče doseči sporazuma o ceni tega blaga, ki bi bil potreben zaradi zvišanja cen v svet-
tu.

Amerika išče krmo za topove

„Wall Street Journal“ odkrito izjavlja, da postaja Marshallov plan vedno bolj sredstvo za priprave za vojno. „New York Times“ piše, da je najvažnejša naloga ameriškega zastopnika na konferenci pakta atlantskih držav v Londonu v tem: „zapadnoevropske zaveznike pregovoriti, da postavijo čim več ljudi za od Amerike zahtevano armado na razpolago“. V nekem nagovoru po radiu je predsednik armadnega odbora v senatu izjavil, da je treba zapadno Evropo pripraviti do tega, da bo svoje oboroževanje stalno jačala ter da se mora zapadni Evropi pomagati z dobavo orožja. Denar, ki bi ga Amerika izdala za oboroževanje Zapadne Evrope, pomeni za Ameriko za daljšo dobo štednjo člo-

veških življenj, to se pravi za Ameriko naj bi krvaveli evropski sinovi.

Truman zahteva nadaljnja sredstva

Predsednik ZDA Truman je ameriški kongres zaprosil za nadaljnje 4 milijarde dolarjev za vojaško pomoč zaveznikom državam. Dejal je, da bi o tem predlogu čim prej glasovali, ker potrebuje ta denar za izgotovitev orožja, ki traja dalj časa. — Ta pomoč je v prvi vrsti namenjena članicam atlantskega pakta in jo hoče Truman razdeliti po naslednjem ključu: 193 milijonov dolarjev za vojaško pomoč Grčiji, Turčiji in Perziji, ostale 303 milijone pa Filipinam.

F. S. FINŽGAR

NAŠA MOČ

V soboto drugega tedna je krožil po tovarni razglas, da se prične s ponedeljkom delovni čas, ki je zdaljšan za dve uri na dan. Zato se pa tudi izboljša plača delavcem. Boljši dobijo predplačilo po deset krajcarjev, drugi po pet.

Ko je sicer prišel podoben oklic, so delavci navadno stiskali zobe; na licih se je brala nejevolja, kladiva so silno butala na rdeče železo in bobneče mrmranje se je vmešalo v rop in sikanje koles.

Danes tega ni bilo. Vsa lica so začarala, pri posameznih skupinah so se oglasile pesmi, nekateri so živžgali okrog napeve.

Seme, ki je bil zadnje dni kakor napol blazen, napol divji, je naznanil ravnatelju, kako veselje vlada v tvornici zaradi bornih krajcarjev. In vendar to še kapljica ni od morja dobička, ki ga dobi tovarna, ko dovrši nujna in velika dela, katera je sklenila s tako ugodnimi pogoji.

Direktor je bil vesel. Šel je sam po tovarni, da se je prepričal o Semetovih besedah. Hodil je vesel med delavci, marsikoga nagovoril in podarjal, naj le pridno delajo, češ, saj ni izključeno da dobijo še bolj povečane plače.

Delavci so gledali ponižno in veselo, v njih rokah se je krivilo in zvijalo goreče železo, katerega so z mogočnimi kleščami prenašali od peči do kladiva, odtod spet v peč in potem valjavcem na vretena.

Ravnatelj se je vrnil zadovoljen v pisarno in takoj sporočil baronu Pinkelesu, da je podaljšal zaradi pogodbene dobička za dve uri in povzročil plačo za malenkost, kar da je vzbudivo med delavci obče veselje.

Prišla je nedelja, lepa, sončna praznična. Iz cerkve so doneli zvonovi dopoldanskih božjih služb. Vse je bilo svečano, pomlad je dehtela v najlepšem cvetju.

Tedaj začno vreti dolge vrste delavskih množic, glasno in veselo govoreč, na prostrani prostor pred gostilno v vasi pod Kalvarijo. Šetalci so postajali in gledali te sklenjene vrste močnih mož, gosto združene množice delavk, ki so prihajale od vseh strani in se stekale kakor reke vse na prostrani prostor sredi vasi.

Gospoda je postajala, ljudje so vrel iz hiš, vse je strmelo in kot en glas je šlo od ust do ust: Shod, shod — delavski shod!

To je bila novica za malo podeželsko mesto! Dotlej je bilo kaj takega še čisto neznano. Ker so delavci tudi nalašč v soboto zvečer raznesli novico o shodu, se je zgrinjalo k njim čedalje več radovednega občinstva.

V ozadju s peskom posutega prostora je bilo položenih čez par zabojev nekaj desk. Na njih je bila majhna mizica, pogrnjena s pisanim rdečim prtom.

Ob njej je bil stol — prostor za vladnega zastopnika. Ob treh popolne je bil trg sredi vasi natlačeno poln. Kakor valovje se je pregibala pisana množica, nobenega ni manjkalo: od prvega mojstra do zadnje deklice-delavke, vse je bilo združeno. Vse je dihlo iste teznje, vse je bilo edino, vse veselo in navdušeno. Iz množice se je dvigal vrtinec šuma in nerazumljivega govorjenja. Večji so se ponosno ozirali nazaj, kjer je za hrbtom delavcev obkrožal zbor pisan trak lepih sončnikov, črne obleke in barvastih klobukov. Danes je bil veliki dan za delavce. Nikomur se niso oginili: kdor je hotel v gostilno, je moral po ovinku. Toda nikomur se ni ljubilo v notranje prostore. Vse je čakalo, vse gledalo in strmelo. Marsikomu so se porajale resne misli: Kaj, če bi ta nakopičena moč zdvijala, če bi zakriklala in udarila vsa naenkrat! In nekako spoštovanje in strah se je loteval tistih, ki so to mislili.

Na odru se prikaže vladni zastopnik v uniformi. Množica obmolkne.

Po vzkliku je hitro izvoljeno pred-

sedstvo. Vse čaka, vse je napeto, kakor bi pri jezui držal zatvornico in čakal znamenja, da se dvigne in voda s hrupom zabobni na turbine.

K besedi se oglasi Peter Rožman. Nekoliko bled in nemiren stopi na deske. Med množico se čuje par vzklikov, ki hitro potihnejo. Valovanje človeških glav se zaguga naprej proti odru, kakor bi se vsak želel približati, da mu ne uide nobena beseda.

Peter prične. Visoko dvigne roko, stisnjeno pest, in nato vzklikne z glasom, ki je bil močan in zvonek — pa se je vendar nekoliko tresel. Vsaka mišica na licu, njegove iskrece, široko odprte oči, blede lice, vse je pričalo, da govori duša in srce, da ne bodo prazne besede, da ne bo igra, naučena in umetna — ampak da bo, kar bo govoril, vse njegova pristna kri.

„Naša moč!“
To je bil njegov prvi vzklik.

Kakor bi vrgel med množico bombo, tako je vplival ta izvirni začetek njegovega govora. Zabužalo in zahrumelo je med ljudstvom, da so zvoki segali do neba. Tisoč pesti se je dvignilo, tisoč glasov je ponavljalo: „Naša moč!“ Ljudstvo se je zazibalo v nervoznem nemiru, kakor bi hotelo to črno morje delavskega ljudstva poroditi iz sebe močno tajno silo, in jo dvigniti visoko do neba in jo tam posaditi na prestol oblakov, da si jo ogleda vesoljni svet in da zatrepeta pred njo ter se ji pokloni.

Peter je stal kakor kip na odru z dvignjeno pestjo. Obraz mu je prešinilo nekoliko krvi, oči so se mu zaiskrile in se vsesale v to mogočno jezero ljudstva, kakor bi hotele vžgati v srcu vsakega isti ogenj, ki je plamtel v njegovih duši. Hrup se je poleglo. Zavladala je spet tišina.

Peter je nadaljeval:
„Bratje moji in sestre! Nikdar že

ni bilo moje srce tako veselo, kakor je danes, in nikdar ni bilo vaše toliko vredno, kakor je danes. Toliko vredno? Kaj pravim? Ne, ni res! Vedno je bilo toliko vredno. Ali danes je tisti veliki dan, ko se nam je prvič v življenju zjasnilo, danes nam je prvič posijalo sonce spoznanja. Kaplje smo bili, bratje moji, kaplje, katere je noga stresala iz trave, ko je šla po polju. In glejte, danes je v tem jasnem soncu iz kaplje nastalo morje, morje tako bučno in pa tako globoko, da ga ne prebredo nobena noga več. Danes si odpiramo oči in si jih manemo kot zaspani, ker skoro ni mogoče verjeti, da je tako silna naša moč!“

V ljudstvu je vnovič zavrelo in donebesni kriki so stresali ozračje. „In šele danes si je upala ta silna moč iz noči in iz skrivnih kotov pod to svobodno lepo božje sonce, ki je prav tako naše kakor milijonarjev. Doslej smo trpeli in smo se bali. Naš strah je bil že tolik, da smo mislili prositi, če si smemo na soncu ogreti trudne in mrzle ude. Zakaj kmalu bi bili mislili, da to lepo sonce ne sveti za nas, žuljave umazanice —“

Žulji so udarili ob žulje, velikanški plosk in topot je zavihal v množici, da so radovedni poslušalci čutili, kako se jim zliva nekaj mrzlega, tresničavega čez hrbet in mozeg.

„Dragi moji, vprašam vas, ali je potrebno tega kriki? Ne, ne bilo bi ga treba, ko bi hoteli tisti, ki so za to poklicani. Ali sedaj ga je treba in naj se razlega kakor grom in kakor tresk — treba ga je, da ga slišijo oni, ki so bili gluhi za tiho ječanje plačane bede. In sedaj nam poreko na ta krik: „Krivice hočejo, pravice iščejo!“

Ne, mi sovražimo krivico, mi nočemo pravice, mi hočemo samo dvoje: človeških pravic prvič, in drugič hočemo poštenega kruha.

Napad na vlak

V decembru leta 1942. je II. bataljon Tomšičeve brigade prezimoval na Pugledu. I. in III. bataljon sta še pred snegom krenila na Dolenjsko, od koder smo dobivali poročila o njunih uspešnih akcijah. Drugi bataljon je torej ostal na Pugledu kljub temu, da smo bili tik pred Ljubljano, v kateri je bilo več divizij italijanske vojske, za našim hrbtom pa fanatični poliški belogardisti in močne postojanke v Grosuplju, Šmarju in na Škofljici. Seveda nismo ostali na Pugledu le zato, da tu prezimimo, temveč v glavnem zato, da napadamo, da ne pustimo sovražniku niti minute počitka. Belogardistični zagrizenci pri Sv. Urhu so namreč hoteli vzpostaviti zvezo s poliškimi belogardisti, da bi tako neomejeno kontrolirali jugovzhodni del Ljubljane. Naša naloga je bila torej tudi za vsako ceno preprečiti belogardistični bandi kontrolo za nas tako važnega terena.

Naredili smo vse, da bi se čim bolj zavarovali proti snegu in mrazu. Iz šole na Lipoglavu, ki so jo poglajali Italijani, smo pobrali okna, v katerih so bile še cele šipe, in jih znesli na Pugled. Potem smo na pripravnem terenu skopali v strmo ježo nekaj kletke, v katere smo okna montirali. Če si zvečer pogledal po taborišču nisi videl nobenih gotorov, niti barak, pač pa si imel občutek, da si v Ljubljani na prometni cesti. Po grapi je bila speljana lepa steza, meter višje je bila izložba pri izložbi, le ta razlika je bila, da si videl namesto pomaranč izza stekel kuštrave glave partizanov.

Naš komandant bataljona je bil tov. Martinov, komisar pa tov. Frenk. Srdito smo napadali Sv. Urh. Devičko Marijo v Polju in Polico. Naše

Krik našega shoda naj samo zavpije na uho onim, ki so poklicani: Mi smo ljudje — in sicer pošteni ljudje, ki zahtevajo v najbolj umazani obleki vendarle človeškega spoštovanja. Mi nismo kužki, da bi nas suvali z nogo, da bi nam metali drobtinice z bogatih miz. Mi jih odklanjamo — mi hočemo tak kos kruha, kakor ga zaslužimo in kakor ga potrebujemo, da moremo vztrajati pri težkem delu. In če ga nam nočete dati, odreka ga danes slovesno tudi vam — naša moč!“

Za trenutek je vladal v mogočnem zboru paničen molk. Naenkrat pa je vzvaloval vihar, ki je bil tako velikanski, da je pretel udariti čez bregove in zmlati vsako zapreko ter iti sam do žitnice in si vzeti zvrhano mero. Navdušenja ni mogel udušiti niti Peter, ki je dajal znamenja, naj molče, naj mirujejo, da se oglasi drug govornik.

Šele čez nekaj minut se je poleglo navdušenje, da so mogli govoriti še drugi. Vsi so bili prvič na govorniškem odru. Ali v njih duše in srca je bila vržena iskra, ki jim je narekovala stavek za stavkom, ki je trgala kakor kosce srca iz njih samih in jih metala med množico, ki jih je sprejemala vse z udoževljenjem in svečanim zanosom.

Za shod je seveda izvedelo tudi vodstvo tvornice. Seme ga je opazoval od daleč.

Ko je bil vihar navdušenja največji, se je Semetu vsililo vprašanje: Kaj ko bi kdo ukazal tej orjaški sili: naprej! Kako grozno bi ga pomendrala!

Vrnil se je domov in pripovedoval zbranim uradnikom, kaj je videl. Pikro je pripomnil, da je videl ob odru zdravnika, ki se je živahno pogovarjal s Petrom Rožmanom, in omenjal, da je gotovo nahujskal on vse delavce iz osvete, ker mora iti iz službe.

Ali ta njegova opazka ni zadela v živo. Nad zborom tvorniških uradnikov je ležalo nekaj težkega, kakor usode polna slutnja, da se bližajo veliki dogodki.

(Odlomek iz romana
„Iz modernega sveta“)

katerim je mina raznesla kos tračnice, še ni nič treba, da bi se iztiril. Navadno je samo z truščem poskakoval čez razbito tračnico in se nam pred nosom odpeljal. Zato smo si izmislili bolj učinkovito sredstvo. Oskrbeli smo se s ključki, kakršne rabijo progovni delavci za sestavo tračnic. S takim ključem smo potem odvili vijake s tračnic, pobrali proč vezalke, ki vežejo tračnice, vtaknili nekaj močnih kolov pod tračnice in premaknili tir s pragi za nekaj deset centimetrov. Ta past je bila vedno zanesljiva. S takim orodjem smo bili poleg naših „zbrojevok“ in pušk oboroženi tudi to noč. Okoli polnoči smo prispeli v neposredno bližino proge. Noč je bila temna kot nalašč za napad. Dobrih sto metrov od kraja, katerega sem izbral na progi v smeri do Škofljice proti Šmarju, je stal velik italijanski bunker. Tristo metrov nižje je bila čuvajnica, v kateri je bilo stalno po 30 Italijanov. Zato je bilo treba odmontirati progo v največji tišini, ker bi ena sama neopredvidna kretnja oziroma udarec, ki bi ga zaslišal italijanski stražar na progi, povzročila najprej blazno streljanje tja do jutra, poleg tega pa pred svitom ne bi spustili vlaka na odprto progo.

V največji tišini je krenila proti bunkerju zaseda Dušanove čete. Zavzela je položaje dobrih 100 metrov pred bunkerjem. Drugo zasedo, ki je zavzela položaje proti čuvajnici, je vodil mitraljezec Tiger, najboljše mitraljezec našega bataljona. Tiger je ob bombardiranju partizanskih položajev na Molniku s puško-mitraljezem zrušil sovražno letalo. — Čim so bile postavljene zasede, da bi nas branile pred nepričakovanim napadom, je glavna skupina začela z delom.

Vse naokrog mrtva tišina. Priplazimo se do tračnic. Nervozno tipljem, kje so tračnice spete. „Aha, tu so“ — nalahka zasikam skozi zobe.

(Dalje na prihodnji strani)

Eskimo gre po svetu

Medtem ko so prebivalci zapadne Grenlandije že prišli v stik z evropsko omiko, pa so v severno-zahodnem kotu Grenlandije do l. 1909. živeli še tako divje in naravno življenje, kot ga živijo še danes Eskimi v nekaterih predelih Sever. Kanade. Ko so ti Eskimi prvič videli tuje ljudi (angleške raziskovalce), so jih po tolmaču izpraševali, če so ti beli ljudje prišli z meseca na zemljo. Zelo so se jih bali in v začetku sploh niso hoteli stopiti na njihovo ladjo.

Prvi belokoži tujec, ki si je pridobil njihovo zaupanje, je bil pokojni severni raziskovalec Danec Knud Rasmussen. Le-ta se je rodil kot sin danskega uradnika v zahodni Grenlandiji, zato je popolnoma obvladal jezik Eskimov. Po dolgem bivanju med njimi v Smithsundu (na severozahodu Grenlandije) se mu je posrečilo pregovoriti takega eskimskega pračloveka, po imenu Osarkraka, da ga je spremljal v „deželo belega moža“. Dolgočasna morska vožnja Osarkraku ni ugajala. A boril se je junaško z morskimi boleznijo in ni tožil. Ko je priplula ladja v mesto Kodanjs, se je Osarkraka množice ljudi in številnih hiš zelo prestrašilo, ravno tako tudi konj, katerih svoj živ dan ni videl; bal se je sploh vsega novega. Najrajši bi ostal kar na krovu, varno skrit v kabini male raziskovalne ladje.

Končno se je Rasmussenu posrečilo, da ga je spravil s težavo v kočijo s konjsko vprego. Tako sta se odpeljala v hotel. Takrat je bilo v Kodanju še malo avtomobilov. Ko pa je Osarkrak zagledal prvi avto, se ga je zelo prestrašilo in kričal: „Tornrak, tornrak!“ (kar pomeni: „zli duh“). Eskimi namreč trdijo, da se vozi „tornrak“ v saneh brez vprežnih živali. Vsako vozilo, ki vozi brez vprežnih živali je za preprostega Eskima „tornrak“ ali vrhovni poglavar pekla. Ko sta privozila dva avtomobila drug za drugim, se je Osarkrak hotel skriti za hrbtom Rasmussena. Grozno! V tej deželi ni samo en „tornrak“, celo več jih je!

Ko sta prišla v hotel, je bil ubogi Eskimo že mirnejši. Preiskal je vse in spraševal brez konca in kraja. Posebno ga je zanimal električni zvonec in popisani listek, nabit pod njim na steno. Rasmussen mu je pojasnil, da bo na enkratni pritisk na gumb vstopila v sobo ženska, na dvakratni pritisk pa mož, ki bo prinesel kosilo. „Pritisni enkrat na gumb!“ je prosil Osarkrak. Vstopila je sobarica in Rasmussen ji je dal obleko, da jo osnaži. Ko je odšla, ga je pogledal Osarkrak ves začuden in dejal: „Poznam te že dolgo in sem vedno mislil o tebi. Kako moreš poklicati tako lepo deklico, da ji izročiš tako zamazano obleko v čiščenje? Čakaj, sedaj bom jaz pritisnil na gumb!“ Ko je vstopila sobarica jo je Osarkrak prijel in na vse načine poskušal, da bi podrgnil svoj nos ob dekletovega (to je najvljudnejši pozdrav Eskimov med seboj). Sobarica se ga je otepala na vse načine, odvrčala obraz od njega in se skušala temu pračloveku izviti. Dolgo je trajalo, da mu je Rasmussen

Naslednjega dne sta šla na sprehod po mestu. Osarkrak vpraša: „Odkod prihaja toliko ljudi in kam bežijo? Kam se jim tako mudi, kaj vendar jedo — saj ni nikjer ne severnih jelenov, ne druge hrane? Kako pa naj bi tudi živeli jeleni med temi velikimi hišami iz kamna in na tlakovanih tleh ulic?“ Kmalu ga je pričelo mučiti milo podnebjje. Postalo mu je prevročje v njegovi polarni obleki. Rasmussen ga je peljal v trgovino in mu kupil obleko in perilo. — Povsod so ga gledali kot čudo. Včasih so prišli lepo oblečeni gosposdije in dame ter so obtipavali njegovo kožuhovinasto obleko. Vprašal je Rasmussena, ves začuden, kako morejo biti beli ljudje tako predrzni. Ali pa so mu morda prijazni in naj jim malo podrgne nos? Rasmussen mu je zabičal, naj bo miren, posebno z nosom. Osarkrak je nevoljno odgovoril: „Potem naj me pa beli možje in ženske pustijo na miru!“

Ko sta prišla spet na cesto, jima je prišla nasproti četa oboroženih vojakov z visokimi kučmami na glavi. Osarkrak jih je z zanimanjem občudoval in vprašal, če niso morda lovci na severne jelene? Zakaj so tako oblečeni. Vse živali bodo splašili! Ko mu je Rasmussen pojasnil, da so ti mladi možje vojaki, ki ne hodijo na lov na jelene, marveč se učijo braniti domovino in streljati njene sovražnike — tedaj se je Osarkrak sižno prestrašilo. „Lovci na ljudi? Kako strašno!“ je zakričal, zbežal kol blisk v prvo hišo in se skrnil, dokler niso vojaki odkorakali mimo. Rasmussen mu je razlagal, da mu vojaki kot milemu gostu te dežele ne bodo ničesar žalega storili, pa se je malo pomiril. Rekel pa je, da mu je nad vse odvratna misel na to, da morejo omikani beli ljudje biti lovci na ljudi, da se med seboj borijo z neusmiljenim orožjem in se ubijajo v množicah. Če je še kdaj srečal vojake, je okrenil glavo uporno k tlom. Teh „lovcev na ljudi“ ni hotel gledati. Saj Eskimi ne poznajo vojn in v svojem jeziku nimajo izraza za vojno.

Osarkraku je kmalu postalo pretesno v tem mestu in je poprosil Rasmussena, da ga odvede iz tega zakletega sveta. Rasmussen ga je poslal na posestvo svojega očeta — nekaj ur vožnje od Kodanja. Seveda se je Eskimo zelo čudil, s kakšnimi „velikimi sanmi“ (železniškimi vagoni) se vozita in kakšna „dim in ogenj bljuvajoče pošast“ (lokomotiva) vleče te sani. Pri Rasmussenovih starših in bratih, ki so živeli na deželi in so vsi gladko govorili jezik Eskimov, je bil Osarkrak zadovoljnejši kot v velikem mestu.

Pređen se je Knud Rasmussen vrnil v Kodanjs, je obljubil Osarkraku, da bo od tam z njim govoril po telefonu. „Ti veš, kako daleč je mesto Kodanjs. Pa vendar boš tukaj slišal moj glas!“ Osarkrak je rekel, da hoče to čudo najprej preizkusiti, potem pa bo povedal svoje mnenje. Ko so ga naslednjega dne poklicali k telefonu in je zaslišal Rasmussenov glas iz slušalke, je zaklical: „Da, tvoj glas čisto dobro slišim. Toda povej, prijatelj, ali pa tudi ti vohaš v telefonu moje škornje iz tjuhnove kože?“ Ko je Rasmussen to zanikal, je dejal Osarkrak: „Potem pa ta tvoj čudežni stroj ni mnogo prida, če lahko z njim samo slišiš glas, ne moreš pa vohati z njim.“

Nekega dne mu je Rasmussen pokazal ljudsko plesno zabavo. Osarkrak se ni mogel načuditi, da plešejo pri belih ljudeh možki in ženske. Pri Eskimih plešejo samo posamezni možki brez žensk. Čudil se je, da so bili ljudje pri plesu tako veseli, pa vendar se nihče ni spomnil, da bi z vso ljubeznivostjo podrgnil svoj nos ob nos svojega zadovoljnega soseda.

Nekoč je pračlovek Osarkrak zbolel in je moral ostati v postelji. To je bilo zanj zelo žalostno. Saj ni bil še nikdar v življenju bolan in sploh ni vedel, kaj to pomeni. Med Eskimi, ki so popolnoma odrezani od omehkuženega omikanega sveta, so nalezljive bolezni — tudi prehladi — neznane stvari.

Osarkrak se je močno prehladil in je mislil, da je gotovo začaran in da bo moral do konca svojega življenja

preležati v postelji. Nekega dne je naprosil Rasmussena, naj ga usmrti, da ne bo več trpel. Pomagati nekomu v smrt, ki si jo želi, pomeni pri Eskimih največjo uslugo, ki jo more napraviti prijatelj prijatelju. Če pa prijatelj to odkloni, smatra vsak Eskimo, da je slabič in ga zaničuje. Ko je Rasmussen odklonil prošnjo, ga je Osarkrak poprosil vsaj za nož, da sam opravi svojo namero. Ko mu prijatelj tudi te želje ni izpolnil, češ, da bo kmalu spet zdrav, se je Osarkrak hudo razjezil, se obrnil k steni in ni več odgovarjal na vprašanja.

Ko pa je kmalu ozdravel, je prišel k Rasmussenu in mu dejal: „Sklenil sem, da ti tvoje obnašanje odpustim, ker si imel le prav, saj sem res ozdravel. Ali hočeva biti spet prijatelja?“

Eno leto pozneje se je peljal Osarkrak s Knudom Rasmussenom iz zahodne Grenlandije proti Smithsundu. Njegovi rojaki in sorodniki so ga radovedno spraševali, kako izgleda zemlja belega moža, in o vsem, kar je videl.

Iz početka ni hotel ničesar povedati. Bal se je, da bi mu ne verjeli in bi ga imeli za lažnika, če bi jim naštel vse, kar je čudnega videl in doživel. Ker pa se je zadnje leto, pređen se je vrnil v svoj domači Smithsund, mnogo vežbal v roko-borbi z močnimi možmi, so bile njegove mišice tako razvite, da je prekosil vse svoje rojake v Smithsundu. Če ga je torej kdo kaj povprašal o deželi „belega moža“, se je moral

najprej z njim boriti.

Čim je Osarkrak dokazal, da je močnejši od svojega protivnika, je začel pripovedovati in vsi so mu vse verjeli. Eskimi namreč mislijo, da zdravemu, krepkemu možu laž ni potrebna. Lažnivost je po mnenju teh praljudi znak slabosti in manjvrednosti. Osarkrak je dobro vedel, kako si bo pri svojih rojakih pridobil spoštovanje in to se mu je v polni meri posrečilo. Postal je slaven med Eskimi.

Po Ledenu-Paulin

Napad na vlak

(Nadaljevanje s 3. strani)

Za menoj se priplazi tovariš in mi poda ključ. Lahen udarec ob tračnice. Zdi se mi, kakor da bi udaril ob zvon. Pošepetamo si.

Nekaj borec se vleže po dolgem po tračnicah, da bi zadušili vsak nepreviden zvok udarca kovine ob kovino. Na nasprotni tračnici odvija moj sotovariš kovač. Tudi njemu nekaj nagaja. Potihoma preklinja. Še tri vijake imam, še dva, končno so vijaki odvit. Sedaj pride na vrsto najtežje delo. Premakniti je treba tir. Pod tračnice porinemo kole. Počasi začnemo potiskati tir navzven. Kamenje strašno hrusta. Mogoče se to le nam zdi. Prenehamo in poslušamo. Tišina, vsepovsod mrtva tišina. Niti psi ne lajajo. Ko bi hotel vsaj en sam pes zalajati. Toda ko nalašč, tišina vsepovsod. Vnovič pozizkusimo premikati tir in vnovič zapopota kamenje, ki se ruši po nasipu. — Zdi se mi, kakor da se je razbila gora porcelanastih krožnikov. Vnovič prenehamo. Tišina, da slišiš utrip srca. Ponovno začnemo. Rsk... rsk... Po centimetrih gre. Končno zija med tračnicami za odprto dlan široka razpoka. Dovolj je. Tu čez vlak ne bo preskočil.

Čuden je pogled na razdrto proggo. Če greš v temi po proggi in se ti tračnice nekaj metrov pred teboj svetijo, imaš občutek varnosti. Prepričan si, da te bodo te tračnice pripeljale med ljudi. Tukaj pa črni konci tračnic nemo in zlovesče štrlijo

noč, zlovesče, — za naše proklete okupatorje! Taka misel mi je šinila v glavo, ko sem še postal pri razdrti-progi.

Umaknemo se. Po nekaj minutah se vračajo zasede. Tiho si pošepetavamo. Nikjer kakšnih sovražnikovih patrol. Vse tiho. Komandir Dušan in Domen dasta v nekaj besedah povelje.

Čete se vrnejo v logor. Štirje od skupine — komandir Domen, mitraljezec Tiger, njegov pomočnik Slave in jaz ostanemo pri proggi.

Nad mestom, kjer je progga razdrta, je nizek hribček „Babka“. Tudi na Babki pripravljajo Italijani material za bunker. Vsi štirje zlezemo na našo ljubljeno Babko. S Tigrom nameriva najine zbrojevke na mesto, kjer je razdrta progga.

Naš načrt je tale: Če pride slučajno mimo italijanska patrola in najde razdrto proggo, bova s Tigrom užgala po njih, da bomo imeli tako vsaj nekaj uspeha. Če pa jih ne bo in bo prišel transport vojaštva, bova potem, ko se bo vlak zavalil pod proggo, še dodobra požegnala Italijane.

Pogledam na uro. Dve ponoči je. Če smo pravilno obveščeni, pride vlak ob štirih zjutraj. Torej še dve uri napetega čakanja. Nekajkrat zadremim, pa se zaradi mraza spet zbudim. Med seboj ne govorimo nič. Vsak tuhta svoje. Tiger budno opazuje.

Premišljuje o domačih. Dvesto

metrov vstran je moj dom. Verjetno mirno spijo in ne vedo, kako blizu doma sem. Tudi ne vedo, da bo čez kratek čas zgrmel čez proggo vlak, in potem...

Tako premišlujem in dremujem. Naenkrat planemo vsi pokonci. Na postaji škofljica zapiska vlak.

Kmalu nato se začuje sopihanje vlaka proti čuvajnici. Gledamo napeto proti bližajočemu se vlaku. Kar dve lokomotivi sta se zagnali proti Šmarju. Hud klanec je tu in vlak mora pridobiti na brzini, da bo brez motenj izpeljal do Šmarja.

Vlak je prevozil čuvajnico. Še tristo metrov, še dvesto.

Na drugi lokomotivi so se odprla vrata peči. Krvavordeča svetloba udari v temno noč. Tiger mi zašepeta: „Ravno prav, bodo vsaj videli kam pasti.“

Boljščim v točko, kjer je progga razdrta. Vlak je pod nami.

Tako — zdaj — ! Strahotno rjovenje železja — ogenj, dim, piskanje pare — lokomotive se veličastno valijo po nasipu ena za drugo. Kar mraz me pretresa. Molčimo in gledamo.

Tišina, tišina — kot prej. Niti en sovražni mitraljez ne zaropče. Italijani molčijo.

„Tovariši, gremo!“ de Domen. Brez besed oprtava na rame mitraljeze in počasi krenemo proti gozdu.

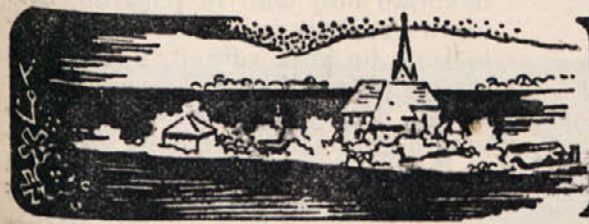
Nato pa s Tigrom oba naenkrat: „Če je strah vas, zelenci, nas ni“ in sproživa zbrojevke in dr — dr — dr — dr — v zrak! Da boste vedeli, da je to naše delo, partizansko delo!

Tudi na najine rafale ni odgovor. Tonemo v gozd. Sliši se le šumenje pare lokomotiv.

Kijev.

pojasnil, da to v deželi pametnih ljudi ni v navadi. „Kako pa naj ji sicer izrazim svoj pozdrav in spoštovanje, če ne znam njenega jezika?“ Kakor je začudeno zmajal s svojo neuko glavo — vendar je obljubil, da odslej njegov nos ne bo več nadlegoval belih ljudi.

Po naši zemlji

Prva letošnja skupina mladincev iz Koroške odpotovala na prostovoljno delo v Jugoslavijo

Dvajset mladincev in mladink je dne 31. julija t. l. odpotovalo na prostovoljno delo v Jugoslavijo, kjer bodo en mesec v družbi mednarodnih mladinskih delovnih brigad pomagali graditi ponosno metropolo Jugoslavije — Novi Beograd. Udeležba naše mladine pri izgradnji svobodne Jugoslavije ima poleg praktičnega, fizičnega dela tudi globok vzgojen in moralen pomen. Naši mladinci se bodo seznanili z mladino jugoslovanskih narodov, videli bodo življenje, delo in napore ter uspehe jugoslovanske podjetnosti in vztrajnosti, poleg tega pa bodo kovali mednarodno solidarnost z napredno demokratično mladino

drugih narodov.

Zaenkrat jih je moglo odpotovati samo dvajset, čeprav se jih je prej prijavilo več. Toda Zveza slovenske mladine je upoštevala pomanjkanje delovnih moči na kmetih in zaradi tega število prve skupine omejila. Sicer Zveza slovenske mladine tudi tako organizira delovne skupine, ki pomagajo našim kmetom, kjer je najbolj potrebno.

Zveza slovenske mladine že danes lahko najavlja, da bo odšla druga skupina na prostovoljno delo v Jugoslavijo v jeseni, ko bo glavno kmečko delo že opravljeno. Čas odhoda druge skupine bomo še pravočasno objavili.

Bistrica pri št. Jakobu. Pretekli četrtak je nastala v Bistrici nevihta. Nenadoma je udarila strela skozi okno Čudrove hiše, razbila šipe, tresčila v radio, ki je zgorel, oplazila umivalno napravo, kjer se je ta trenutek umival mladinec Čuden Hanzi, Hanzi je tresčilo na tla, kjer je obležal nekaj časa nezavesten, dokler ni prihitela mati. K sreči je prišel Hanzi kmalu k zavesti ter ni odnesel drugih poškodb, kakor precej strahu in nekaj steklenih drobcov od razbite šipe, ki so se zapičili v njegga. Hanzi je že odpotoval na prostovoljno delo v Novi Beograd.

Djekše. V zgodnji jutranji uri je nastal pri posestniku Somerniku v Vovberški gori v občini Djekše požar, ki je povzročil veliko škodo. Hiša z vsem inventarjem ter drvarnico je pogorela do tal. Poleg tega je zgorelo tudi več strojev in drugega kmetijskega orodja. Škodo cenijo na okoli 350.000 šilingov.

Škofiče. Eno novico imamo danes, ki je pa veselega značaja. Družina Tevžija in Pepce Košir je dobila prvo hčerko. S Tevžijem in Pepco se vsi radujemo in jima želimo, da bi bila njuna najmlajša zdrava, pa tudi tako vesela in vrla pevka, kakor sta sama.

Z Macna. Ni visoka gora Macen, v primeri z Obirjem ali bližnjim Grolovcem je ponižna, ima pa to prednost, da je postavljena dosti bolj v ospredje, je lažje dostopna in se z nje uživa neposrednejši razgled po vsem Rožu gori in doli, pa še na sončne Gure in na daljnjo Podjuno ter celovško polje. Na Macnu stoji v višini 1550 metrov kapela sv. Ane že 99 let. Ta cerkva je bila vedno privlačna točka za romarje posebno na god sv. Ane. Tako tudi letos. Zbrali so se tam gori v precejšnjem številu ne samo farani Glinčiči, temveč tudi Selani in Kočani in drugi Rutarjani od tam zadaj,

Rožani iz spodnjih in zgornjih krajev ter veseli Gorjanci. Kakor na semnju so se na teh višinah znašli daljni sorodniki, prijatelji in znanci ter slišali, da bodo skromno in že zanemarjeno cerkvico tam gori za stoletnico prihodnje leto obnovili in povečali. To so vsi odobravalni in v ta namen tudi vsak po svojih močeh darovali. Vsi pa bi tudi želeli, da bi bližnje drevje vsaj toliko posekali, da bi se odprl lepši razgled na divni Rož spodaj, ki je zdaj popolnoma zastrt. Tako bi ta izletna točka postala še privlačnejša.

Objava

Zveza slovenskih izseljencev prosi vse svoje člane, da ji do 20. t. m. javijo vso še nepopravljeno škodo na naslov: Zveza slovenskih izseljencev, Celovec, Salmstraße 6. — Kdor se ne javi, smatramo, da je prejel škodo v celoti poravnano.

Odbor

PRISPEVAJTE ZA
PARTIZANSKI SPOMENIK
V ŽELEZNI KAPLI

ZAHVALA

Ni nam mogoče, da bi se vsem posebej zahvalili za izraze sočutja in izkazano ljubezen in spoštovanje do pokojnega našega nepozabnega Jankota Ogrisa. Zato se tem potom pristrčno zahvalimo številnim pogrebem za spremstvo pokojnika k večnemu počitku. Prav posebno se zahvaljujemo za številne vence in cvetlice. Zahvaljujemo se domačim pevcem za ganljive žalostinke na domu in ob odprtem grobu.

Prav posebno se zahvaljujemo Pokrajinskemu in Okrajnemu odboru Demokratične fronte delovnega ljudstva za prekrasne vence, ki sta jih položila na svežo gomilo dragoga pokojnika. Rajni Janko je bil zvest in delaven član naših organizacij do zadnjega diha.

Pepca Ogris in družina
Malejeva v Zgornjem Kotu.

Naši pionirji gradijo nove temelje mednarodnega spoštovanja

(Nadaljevanje s 2. strani)

zdrave in jim zagotovili, da jim gre zelo dobro in da naj so brez vsakih skrbi.

Ob koncu je spregovoril še komandant koroškega odreda „Francica Tavčmana — Lenarta“ tov. Rupič Švajger, ki je poudaril, da bodo na Koroškem vsem povedali, kako dobro jim je šlo v koloniji in da jim bodo ti dnevi ostali za vedno v spominu.

Tako živijo naši pionirji na počitniški koloniji v Jugoslaviji. S to svojo oddajo, ki so jo imeli zadnjo nedeljo po ljubljanskem radiu, so dali najboljši odgovor vsem tistim, ki so jih skušali odvrniti in na razne načine ustrahovati.

V koloniji pa pionirji gradijo no-

ve temelje mednarodnega spoštovanja in narodne strpnosti. Vsi so si dobri prijatelji in tovariši, Slovenci in Avstrijci, in ne poznajo nobene nacionalne mrznje. Te mrznje, ki ima prav tu na Koroškem globoke korenine, ne pozna nova Jugoslavija, saj so imeli avstrijski pionirji možnost po ljubljanskem radiu spregovoriti in zapeti v svojem lastnem maternem jeziku.

Zadnjo nedeljo so po ljubljanskem radiu spregovorili naši pionirji na počitniški koloniji pri Sušaku, prihodnjo nedeljo ob 20. uri pa bomo lahko slišali pionirje, ki so na počitnicah v Tolminu. Vsak, ki ima možnost, naj posluša to oddajo. Marsikdo bo lahko slišal glas svojega otroka.

Tonač se je ob tem ropotu zdrzil. Strahoma je pokukal izpod odeje proti oknu, kjer pa še ni mogel opaziti pravega sveta. Koj nato je spet sladko zaspal...

Čez dobre četrt ure pa ga je prebudil pravi in resnični ropot; nekdo ga je stresel za noge in ko se je sklonil na postelji, je videl, da so hlevska vrata široko odprta. V svitu zore je videl številne žandarje, ki so stali od praga do njegove postelje. Sredi žandarjev je stal njegov oče, oblečen, razoglav...

Fant je bil takoj buden. Že je hotel skočiti s postelje, ko ga je zgrabil za rame najbližje stojaleči žandar, ga kruto stresel in zakričal:

„Kje imaš strojnico?“
Fant je kakor ukopan obstal pri postelji; toda ni še utegnil odpreti ust, ko se je iz ozadja, iz sredine žandarjev kot strela zagnal njegov oče proti njemu, popadel žandarja, ki ga je še držal za roko, in zavpil: „Ne stresajte mi fanta!“
Skok tega belega, košččenega starca sta plačala dva mlada žandarja, ki sta kot večji omahnila v stran in se zdaj pobirala iz stelje. Tudi žan-

dar, ki je držal Tonača, je bil že meter stran od fanta.

Oče in sin sta stala pri postelji kot dva samorastnika s Požganice, sin debelo strmeč v prizor in bos, a starec kot medved, s širokimi, naprej upognjenimi prsmi.

Zdaj je pristopil sam stražmojster:

„Oče, ne delajte sitnosti!“ je rekel pomirjevalno. „Nihče nič noče fantu, samo povedati mora, kje ima shranjeno strojnico — če vi tega ne veste! Če pride strojnica sama na dan, se nobenemu ne bo nič zgodilo.“

„Kakšno strojnico?“ je vprašal sin z začudenim glasom, ki se mu je poznala zadrta.

„Pri nas ni nobene strojnice!“ se je dužil stari Naraglav.

„Ne bodite otročji, oče Naraglav!“ je začel spet prigovarjati stražmojster. „Sami dobro veste za razglas, ki smo vam ga sporočili že pred več meseci, da mora prebivalstvo takoj oddati vse vojaško orožje, vso vojaško opravo, ki je v njegovi lasti ali v njegovi shrambi. Ves svet ve, da ima Jazbina vojaško orožje, ne samo vojaške puške, temveč tudi stroj-

nice in strelivo. Toda iz Jazbine se ni nihče odzval, razen Šantača, ki je prinesel staro skrhano puško. To vendar ne gre! Oblast je oblast in treba se je pokoriti!“

„Pri nas ni nobene strojnice!“
„Ne govorite neumnosti! Ne tajite! Dobro vemo, da imate skrito strojnico in zaboj patronov, razen tega pa še...“

„Nič ni res! — Sicer pa, iščite in če kaj najdete, odnesite!“

Stari Naraglav je ostal trmoglav.

„Kesali se boste, oče Naraglav! Če sami izročite orožje, se vam nič ne zgodi, če ga pa mi najdemo, pojedete z nami!“

„Pa iščite!“ je dejal starec skoraj izzivajoče.

„Dobro!“ je siknil stražmojster.

Žandarji so oba Naraglava izrinili iz hleva, v odrini pa so obstali vsi in stražmojster je ukazal Naraglavu s trdim glasom:

„Privzdignite klanice na prekopu!“

„Jaz jih ne bom!“ se je uprl Naraglav skoraj malo bled.

„Privzdigni jih ti!“ se je obrnil stražmojster k Tonaču.

„Jaz jih tudi ne bom!“ je odvrnil ta in še bolj prebledel kakor oče.

„To mi bosta plačala!“ se je zadr ožnik, ki ga je minila potrepeljivost. Bil je prepričan, da se v prekopu res skriva strojnica.

Sklonil se je sam in s pomočjo še dveh orožnikov vzdignil napol zmrazil klanice s tal; pred njimi je zazeval prazen prekop.

Naraglavca, ki sta s srepimi očmi prisostvovala odkrivanju prekopa, sta za hip osupla, potem sta se spuстила v zaničljiv smeh.

„Vidite, da ni nič! Ha, ha, ha!“

Žandarji so prepadeni strmeli v prazni prekop; bilo je sporočeno, da je v naraglavški odrini v prekopu strojnica in pa velik zaboj streliva.

„Kje je strojnica?“ je vzkrikel stražmojster.

„Kaj jaz vem?“

Naraglav je bil sam vidno iznenađen.

„Tu je ležala, natančno se še pozna!“

„Jaz ne vem!“

„Z nami!“ se je zadril stražmojster.

„Zakaj?“

„Bosta videla, imeti nas za norca! Če zlepa ne gresta, vaju uklene-

mo!“

„Mene uklepati?...“ je z nejevernim glasom odskočil Naraglav.

„Mene, ki sem bil zmeraj Slovenec in prvi za Jugoslavijo...?“

„To je vseeno! Uprli ste se oblast!“

Ne Naraglavove kletve, ne jok in ne prošnjne Naraglavke in vse družine niso pomagale, Naraglav in Tonač sta morala z orožniki.

Patrulja osmih mož z nasajenimi bajoneti in nabitimi puškami je očitno odšla najprej k Naraglavu, ker se je potem od Naraglava napolnila v Kvoce, iz Kvoce v Paludje, iz Paludj na Verhe, gredeč pa obiskala tudi vse vmes ležeče bajte. Povsod je obrnila vse narobe. V Kvoceah ni našla nič, v Paludju je našla skrito vojaško puško k bajonetom in zaboj patronov. Paludnik je zato moral s patroljo kakor Naraglava. Na Verheh niso našli orožja, pač pa vojaško sedlo in še nekaj druge ropotije — tudi Verhun je moral z njimi. Razen tega sta morala s patroljo tudi že

Podpore pri nabavi motornih kosilnic, žičnih vzpenjač in vsekopačev

Pred kratkim je Deželna kmetijska zbornica tudi objavila smernice za dosegajo podpora pri nabavi motornih kosilnic, žičnih vzpenjač (Bodenseilwinde) in vsekopačev ali orodja za mnogostransko uporabo (Vielfachgerät).

Od motornih kosilnic s pomočjo državne podpore lahko nabavite motorno kosilnico „Stadler“ z enim kolesom, ki je pripravna za gorske kraje in motorno kosilnico „Reform“.

Podpore se dodelijo do 2000 šilincov za kosilnico.

Pri žičnih vzpenjačih vključno 500 m žične vrvi in 2 obračalnih škripcev (Umlenkrolle) ter evtl. potrebnega posebnega pluga in brane znaša podpora do 50 odst. nabavnih stroškov, vendar največ 2500 šil. Za nabavo motorja za žično vzpenjačo lahko dobite posebno podporo, ki znaša pri elektromotorju 500 šil., pri motorju na nafto (Diesel) 2500 do 3500 šil. Za posamezne dele k žični vzpenjači pa podpor ne dajejo.

Za vsekopače je določena podpora v višini 640 šil.

Te podpore dodelijo kakor pri skupni oz. združni tako tudi pri zasebni nabavi, če gre v primeru nabave za gorskega kmeta. Dolinskim kmetom dodelijo podporo le za vsekopače. Prošnjo je treba vložiti pri pristojni Okrajni kmečki zbornici, kjer so na razpolago vsi potrebni formularji. **Prošnjo je treba vložiti do najpozneje 15. septembra t. l.** Če do 15. oktobra prosilec ne dobi potrjenega odgovora na svojo prošnjo, potem mu v tej akciji podpora ni mogla biti odobrena. V primeru odobritve prošnje prosilec označeni stroj lahko naroči pri kateri koli za drugi. Račun mora po sprejetju stroja najpozneje do 31. I. 1951 predložiti Deželni kmetijski zbornici, oddelek XI., nakar dobi nakazano podporo.

Pripomba:

„Gorski kmet“ po odloku Zveznega ministrstva za kmetijstvo in

gozdarstvo je oni, na katerega kmetiji prevladujeta živinoreja in gozdarstvo in ki daje pretežno živino, mleko, mlečne izdelke ter les na prodaj. Gorskega kmeta označuje izpolnitev naslednjih pogojev: kmetija mora ležati nad 500 m nadmorske višine; prevladovali morajo strma lega zemljišč in ekstremne klimatične razmere (kratka rastna doba, veliko dežja in snega, nizka letna toplota in mrzli vetrovi); slaba in rev-

na zemlja ter oddaljenost od prometna.

Določba tudi pravi, da za naziv „gorski kmet“ ni potrebno, da so vsi navedeni pogoji dani in da tudi zadostuje, če pride eden od navedenih pogojev posebno vidno do izraza.

Slovenska kmečka zveza
Sekretariat

Konjski krak in kako ga zdravimo

Krak ali kakor ga ljudje nazivajo „štephan“ (nemška popačenka) se pri konjih precej pogosto pojavlja. Krak je vnetje pokostnice oziroma kosti in je lahko zunanji ali notranji. Zunanji znak kraka je mrtva kost na notranji strani skočnega sklepa zadnje noge, dočim pri notranjem kraku ne opazimo nikakih drugih znakov, razen šepanja. Žival močno šepa, ko se začne gibati; včasih tako močno, da se spočetka sploh ne more opreti na bolno zadnjo nogo. Ko se pa nekoliko razhodi in se noga ogreje, gre potem navadno brezhibno. Krak pozna skoraj vsak vsaj nekoliko izkušen konjerejec. Povzročajo ga: slab, preozek skočni sklep in nepravilna staja zadnjih nog, kakor na primer kravja in sabljasta staja. Na kraku navadno obole pridni in živahni konji, ki radi vlečejo ter oni, ki jih že v mladosti z delom preobremenjujejo.

Zdravljenje kraka je sicer nekoliko težavno, toda če pravilno ravnamo, je v 60 do 70 odst. primerov mogoče žival usposobiti za delo. Prvi pogoj za zdravljenje kraka je popoln mir. Konj ne sme nikamor iz hleva, dasi začasno teže hodi, če je dalj časa stal v hlevu, kakor pa če se giblje. Dejstvo, da konj začasno neha šepati, če se je gibal, premoti marsikaterega konjerejca, da ga še bolj zaprega, kar pa seveda le škoduje. Posebni vbizgi pod kožo

štiri tedne po dvakrat na teden vplivajo na vnetje pokostnice oziroma kosti, da se vnetje umiri. Ker je krak po svojem bistvu obolenje trdega dela telesa, je tudi zdravljenje

Deteljni pojalknik

Pravimo mu tudi pojove, v nemščini pa nosi ime Kleeteufel in je skoro prav tako nevaren deteljni zajedalec kakor predenica. Videti ga je po nekaterih deteljiščih poleti, zlasti po prvi košnji junija meseca. Ima umazano rumena ali rumenoredeča stebela, ki rastejo pod zemljo in 20 do 30 cm nad zemljo. Podzemeljski del stebela je močno odebeljen in zamota s svojimi vlakni deteljno korenino ter se z njo trdno zveže. Rastlina nima nikakih vejnatih razrastkov, tudi ne pravih listov in nobenega sledu zelene barve, oziroma listnega zelenila. Iz cvetov, ki stoje v skladu na vrhu stebela, se razvijajo glavice, ki so napolnjene z zelo drobnim semenom. Cenijo, da ena sama rastlina razvije okoli 100.000 semen. Posebno hitro in močno požene pojalknik po prvi košnji, ko se v korenini rastline gostiteljice ustavi sok. Ako je prav velik pojalknik, kakor ga letos vidimo po nekaterih njivah, detelja močno opeša in je druga košnja zelo slaba.

nekoliko bolj trdo in počasno. Zato mora biti vsak konjerejec, ki se odloži, da bo krak zdravil, v prvi vrsti precej potrpežljiv in ne sme pričakovati, da bo hudo šepast konj že po prvem mesecu zdravljenja brezhibno hodil. Uspeh se pokaže večkrat šele po treh mesecih; zato ne smemo že takoj spočetka obupavati, seveda pa tudi ne delati grehov pri zdravljenju! Pogosto „zdravijo“ krak razni samouki, mazači in „konjski specialisti“, ki natarejo notranjo stran sklepa s kako ostro mastjo, da najprej oteče sklep in noga; kasneje pa na namazanem delu odmre koža in prične na veliko rasti divje meso. Ker konja z oteklo in ranjeno nogo ni mogoče uporabljati za delo, se večkrat zgodi, da se krak pozdravi sam od sebe. Konj je pač miroval in to mu je koristilo. Kljub temu pa roma končno le k mesarju, ker je krak sicer ozdravel, a noga zaradi nepravilnega „zdravljenja“ močno otekla in ranjena. Zato je bolje, da zdravljenje opustimo, ako ne znamo pravilno zdraviti.

Ako se hočemo varovati tega nevarnega zajedalca je potrebno predvsem sejati čisto seme, dalje pa skrbeti za gosto setev in bujno rast detelje. V močni in dosti zagnojeni zemlji, kjer detelja dobro uspeva in gosto raste, se pojalknik ne bo mogel tako bohotno razviti, kakor na pušni, revni zemlji. Ako se pokaže na njivi v pičlem številu, ga je najboljšje izruvati, kar pač ni težko. Ako ga sproti porujemo in tako skrbimo, da ne pride do semena, ki bi ostalo v zemlji, bo čez nekaj let, ko se detelja zopet vrne na njivo, zemlja prosta zajedalca, ker z oranjem njive uničimo njegove podzemeljske dele. Če se pa pojavi v tako velikem številu, da ni misliti na pletev, njivo po prvi košnji detelje takoj preorjemo, potem pa deset let na to mesto ne sejemo detelje.

Stanje koloradskega hrošča na Koroškem

Po poročilu oddelka za zaščito rastlin pri Deželni kmetijski zbornici z dne 20. VII. t. l. so koloradskega hrošča na Koroškem ugotovili:

27. VI. v Trebinji (Treffen) severozapadno Beljaka, žarišče s 30 ličinkami; na Brnci pri Beljaku žarišče z nad 200 ličinkami, v Bekštajnu 1 hrošč (najdba dvomljiva);

30. VI. v št. Lorencu (Lessachtal) 1 hrošč z zalego, v Krivi vrbi ob Vrbskem jezeru 1 hrošč (v stanovanju);

12. VII. v Kirchbach — Straning v Zg. Zilji močno žarišče, v Trópolach v Zg. Zilji 1 hrošč, v Weissbriach (Gitschtalu) močno žarišče ličink.

Še je letos nevarnost novih pojavov hrošča pri nas, posebej pa v Spodnji Zilji, Zg. Rožu in občinah med Beljakom in Vrbskim jezerom velika. Bodimo budni in pregledujemo krompirišča.

dva bajtarja, ker sta skrivala vojaške puške.

Bilo je že čez poldne, ko je štirinajst oseb prišlo k Nicnarju. Tu pa je prigané Jazbince čakalo veliko presenečenje — čakalo jih je dvanaest žandarjev, med njimi pa Kopišar, pri katerem so našli vojaško puško, Karpuh, kjer so našli revolver, Močivka, kjer so na materino začudenje tudi našli puško, ter bajtarji Čemerjev, Karpuhov, Kopišarjev in Staneži. Manjkala sta le Stana in Smerdoh ter najemnik Kozamir.

Nihče ni vedel, da so tisto jutro vdrlé tri močne žandarmerijske patrulje hkrati v Jazbino, da jo razorožijo.

Na zbirališču pri Nicnarju je bilo zbranih dvajset žandarjev, trinajst aretirancev in razen tega še toliko žen in otrok, ki niso hoteli zapustiti mož in so jim sledili.

Ko je Jazbina videla, kolika je, so postali še tisti veseli in razposajeni, ki so le bili od kraja v skrbeh. „Zdaj nas pa bodo!“ se je prešerno režal Kopišar.

„Močivka, ti boš najbolj plačala, ker si dala sina za Jugoslavijo!“ se je na ves glas rogal Karpuhov bajtlar.

„Naj bo, sem že vajena!“ se je odrezala pogumna mati, ki ni pozabila zavezati črne hadrce na glavo.

„Tiho!“ se je zadržal komandant neke patrulje.

„Čeprav smo tiho, je pa le res...!“ je zaklical nekdo.

„Torej gremo!“ je ukazal komandant.

Toda žandarji so debelo gledali, ko so videli, da hočejo z aretiranci

vsi, ki so se pridružili in prostovoljno prišli z njimi.

Žandarjem je postalo neprijetno.

„Kam pa?“

„Za našimi, da vidimo, kaj se bo zgodilo z njimi!“

„Proč! Ni dovoljeno!“

Žandarji so hoteli odganjati vsiljivce, toda ti so se držali kot cekli.

Ko pa je hotel z njimi še Nicnar, pri katerem niso našli niti konca kaké vojaške cape, jih je minila potrpežljivost.

„Kam pa vi, Nicnar?“

„Z njimi!“

„Zakaj?“

„Ker sem Jazbinec kot oni!“

„Hudič, kakšno gnezdo!“ je klet komandant.

Ni preostalo drugega kakor odriniti z vso kolono.

Od žandarjev obkoljena Jazbina se je odpravila na pot.

„Kam pa gremo?“ je grede vprašal Kopišar.

„Boste že videli!“ mu je odgovoril najbližji žandar z mrkim, nezadovoljnim glasom.

Nicnar je hodil nekaj časa vstric Naraglava.

„Ali so našli?“ je šepnil oprezno.

„Niso!“ mu je odšepnil Naraglav. Napravila sta pet korakov, nato je šepnil Naraglav:

„Izginilo je...!“

„Potem je dobro!“ je odšepnil Nicnar in se tajinstveno nasmehnil.

Nato se je Nicnar neopazeno pridružil Verhunu in mu prav tako neopazeno pošepnil:

„So našli?“

„Niso, kar so iskali!“

„Potem je dobro!“

Tako je obhodil vse aretirance...

V soselki je prišel koloni nasproti lovec Nadlar; začuden se je umaknil daleč gor s ceste.

Vsa Jazbina je sovražno zalajala nanj:

„Hej, vidiš, ženejo nas? Ali si vesel?“

„Zdaj boš pa lahko sam gospodaril!“

Zbegani lovec se je potuhnil in se hitro pobral.

Pri skali, ki čuva vhod v Jazbino, je kolono čakalo novo presenečenje. Za njo so v diru pridrveli Repežev Rok, Smerdoh, Čemer, Kozamir in še dva bajtlarja.

„He, počakajte!“ se je že od daleč oglašil Repežev Rok, ki je tekkel daleč pred drugimi.

„Repežev Rok! Repežev Rok!“ je zadonelo med Jazbinci.

Strážmojster, ki je z delom orožnikov čuval rep kolone, se je razsrdil.

„Ho, ti Rok! Ti se pazi — ti motovilo! Drugače se ti lahko zgodi, da boš moral zraven!“

„Saj to tudi hočem!“ se je zadržal Rok, ko je dosegel kolono, in se neustrašno postavil pred orožnika.

Pred mušenikom je komandant že enkrat poskusil zlepa spraviti spremjevalce domov. Bilo mu je neprijetno, da bi skoraj z vso Jazbino vkorakal v trg. Stvar bi lahko povzročila nove zapletljaje.

„Pojdite lepo domov! Vašim se gotovo ne bo nič zgodilo, verujte mi! Moramo jih le odvesti na občino zaradi zaslišanja in protokola, potem se bodo pa vrnil!“

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Cerlovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.